

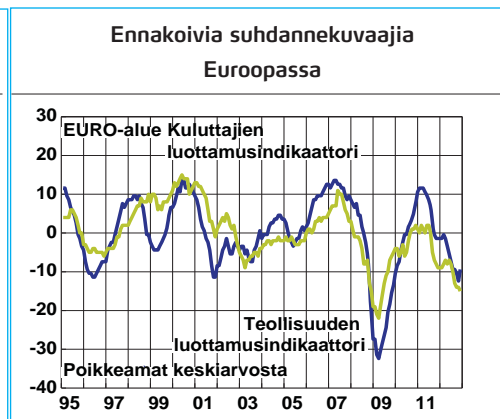
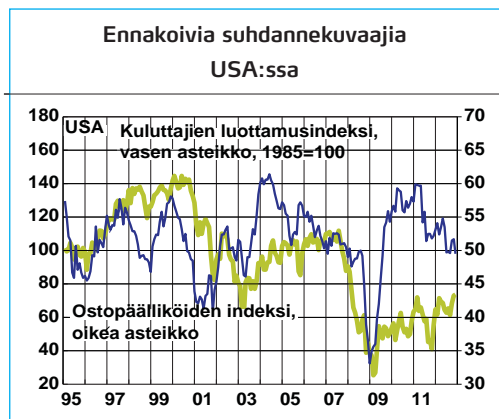
Lähteet: OECD, Conference Board, EK, ETLA, Euroopan komissio, ISM, OMX, Suomen Pankki, Tilastokeskus, Tullihallitus ja Valtiovarainministeriö

● Eurooppa-neuvoston pj. Herman van Rompuyn työryhmäraportissa suositellaan EU:n jäsenmaille kahdenvälisiä sopimuksia yhteisön kanssa. Nämä olisivat aiempia suosituksia tiukempia ja muistuttaisivat ohjelmia, joihin nykyiset kriisimaat ovat sitoutuneet talousapunsa vastineeksi.

● Rompuyn raportissa kaavailtiin myös lyhytaikaisen valtion velan muuttamista yhteisvastuulliseksi euromaiden kesken. Esitettyjä ehdotuksia käsiteltiin joulukuun huippukokouksessa, mutta esityksien pohjalta ei saatu aikaan täsmällisiä linjauksia euromaiden toimintaan.

● EK:n barometrissa sekä suhdannetilanne- että -näykymät synkenivät jyrkästi marraskuussa. Kuluttajien luottamus romahti kesällä ja odotukset ovat syksyllä vajonneet edelleen. Euroopan suhdannekyselyissä kehitys on samansuuntainen.

Rompuyn raportin ehdotukset jäsenmaiden yhteisvastuun kasvattamisesta eivät edenneet olennaisesti. Siihen nähden puheet euroliiton etenemisestä liittovaltion suuntaan ovat liioiteltuja.

EKP:n lupaus kriisimaiden joukkovelkakirjojen ostoista tiettyjä ehtoja vastaan on pitänyt markkinat melko rauhallisina. Eurorakenteiden suunnittelu olisikin hyvä tehdä rauhassa ilman akuuttien ongelmien päiväkohtaista kohua. Toisaalta pidemmän aikavälin suunnitelmien ruottaminen julkisuudessa on myös saattanut hankaloittaa akuutin kriisin hoitoa.

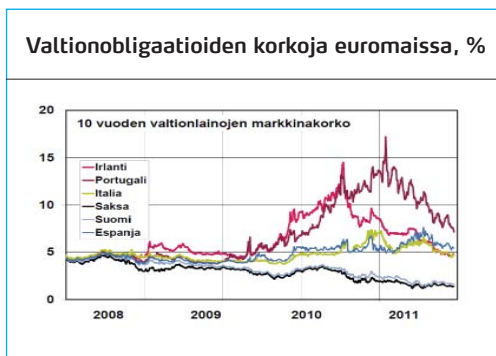
Tiedotusvälineissä ovat olleet eniten esillä Kreikan tulevien lainaerien maksujärjestelyt ja EU:n budjettikaavailut. Kreikan vaikeudet eivät kuitenkaan ole eurojärjestelmän kannalta enää mitään

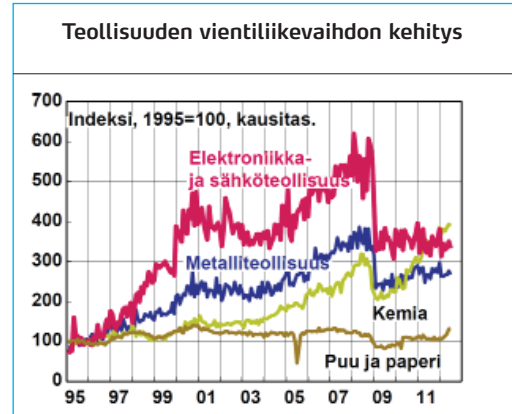
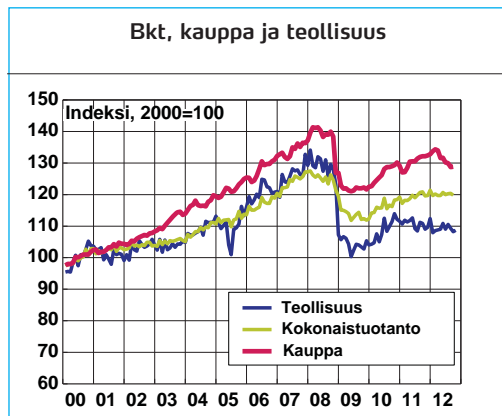
kohtalon kysymyksiä, vaikka niillä on edelleen suuri periaatteellinen merkitys. Ensi vuotta koskevan budjetin rinnalla rakennetaan myös raamibudjettia vuosille 2014-2020. EK haluaisi pienentää maatalouteen ja alueellisten erojen vähentämiseen liittyvien toimien merkitystä budjetissa ja pyrkiä sitä vastoin lisäämään budjetissa Euroopan kilpailukykyyn suoraan liittyviä toimia.

EU:n nettomaksajien sietokyky on koetuksella, kun tulot ovat kriisissä vähentyneet ja menot vain kasvavat. Saksa on joutunut usein tinkimään tavoitteistaan, mikä ei voi jatkua ikuisesti.

Heikentynyt kasvu kärjistää euroalueen ongelmia ja taantuma näyttää vääjäämättömältä. Yhdysvaltojen tilanne on selvästi parempi, nousevista Bric-maista ja Aasiasta puhumattakaan.

Kiinan kommunistisen puolueen uudeksi pääsihteeriksi valittu Xi Jinping lupasi jatkaa reformeja, mutta suuria muutoksia ei arvioida Kiinassa kuitenkaan tapahtuvaksi. Kiinan korruptio, ympäristöongelmat, tuloerot maaseudun ja kaupunkien välillä sekä paikallishallinnon vakavat velkaongelmat ovat merkittäviä kasvun esteitä ja uhkaavat kärjistyä edelleen.

Suomen viennissä ei näytä vetävän mikään alue. Nostetta ei tule edes Kiinasta tai muualta Aasiasta. Tärkeä euroalue, muu EU tai ylipäänsä muukaan maaryhmä ei näytä kasvaneen yli vuoteen. Kriisissä puolittumaan päässyt vienti Venäjälle on sentään lisääntynyt, mutta sekkin on vielä kaukana vanhoista lukemista.

Ulkomaankaupan taseet ovat viime kuukausina sinnitelleet plussalla. Se ei kuitenkaan johdu viennin elpymisestä, vaan tasapaino lähestyy tuonin vähenemisen kautta. Koko vuosi tulee jäämään selvästi alijäämäiseksi.

Teollisuuden kotimaan liikevaihto kehittyi edelleen heikommin kuin vientiin suuntautuva liikevaihto, vaikka vienti kokonaisuudessaan vetää heikosti.

Teollisuuden tuotanto on vähentynyt lähes kaikilla toimialoilla. Koko teollisuuden laskusuuntaus on jatkunut jo vuoden 2010 lopusta lähtien.

Koko taloudessa kulutuskysyntä on pitänyt palveluja yllä, tuotanto hiipui vasta kesän aikana. Kaupan myyntikin kokonaisuudessaan vähentyy, vaikka vähittäiskauppa on saanut uut-

ta vauhtia vaisun kesän jälkeen. Kotimarkkinoiden tilannetta on huonontanut autokaupan romahdus. Onko tällä pitemmälläkin aikavälillä vaikutuksia kulutuskysyntään, jää nähtäväksi.

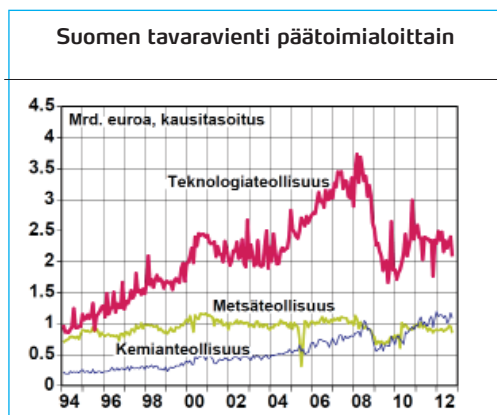
Rakentamista ja asuntojen kysyntää on avittanut alhainen korkotaso sekä kotitalouksien hyvä rahoituksen saanti. Nyt pankit ovat kiristäneet rahoitusehtoja.

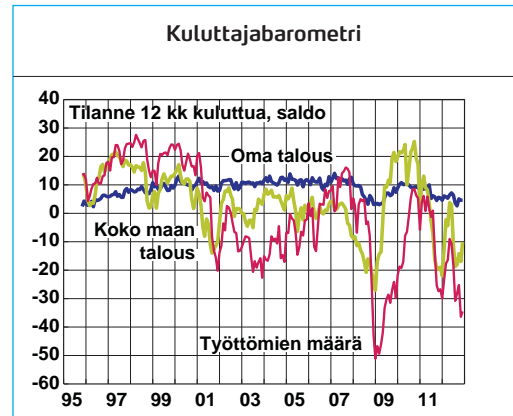
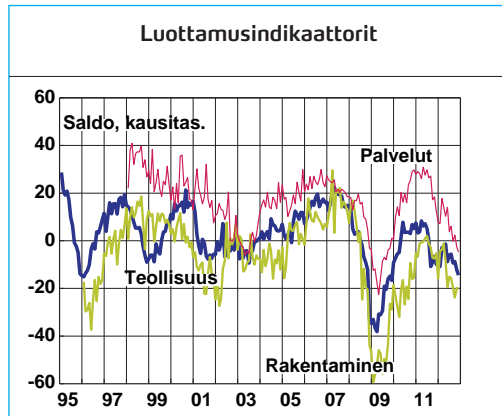
Erityisesti liike- ja teollisuusrakennuksien määrät supistuvat. Valtion tuella on pyritty lisäämään vuokrattavien asuntojen tarjontaa, mutta tämä ei ole houkuttellut rakentajia odotetusti.

Ansiotaso on suhdanteista huolimatta kohonnut. Kotitalouksien palk-

kasumma lisääntyi lokakuussa vielä yli 3 % edellisvuodesta. Tulokehitys ei ole esteenä kulutuksen kasvulle. Työllisyyden laskiessa palkkasumma voi sen sijaan supistua, vaikka työllisten ansiot kasvaisivatkin.

Työttömyys lisääntyy, varsinkin työvoimahallinnon tilastoissa. Lomautettuja oli lokakuun lopussa 27 tuhatta henkilöä, mikä on 10 tuhatta viime vuotta enemmän. Työttömyyden ennustetaan kuitenkin pysyvän aisoissa. Etlan työttömyysaste-ennuste v. 2013 on 8 % ja 7,7 % v. 2014. Bkt-ennusteet v. 2013 vaihtelevat ennustelaitoksissa 0-2 %. Syksyn ennusteet vaikuttavat nyt liian toiveikkailta. Tuotanto saattaa hyvin vähentyäkin edellisvuodesta.

EK:n barometrin suhdannenäkymät heikkenivät lisää marraskuussa. Näkymät synkentyivät kaikilla sektoreilla ja vallitseva suhdannetilannekin kääntyi jyrkästi miinukselle.

Vielä alkusyksyllä tilausten määrät ja tilauskanta olivat lähellä keskimääräistä tasoa. Nyt niiden nopea huononeminen konkretisoi taantumaa. Sama muutos huonompaan näkyy myös tuotantokapasiteetissa. Riittämätön kysyntä on ainoa merkittävä toiminnan este, joskin palvelualoilla ammattityövoiman puutetta on edelleen.

Kuluttajien luottamus on heikentynyt syksyn kuluessa edelleen. Myös koko maan kehitystä kuvaavat odotukset ovat heikot, mutta ne ovat lieventyneet hiukan viime kuukausina. EU-maissa kuluttajien ja yritysten odotukset ovat yhtä heikot kuin Suomessa. USA:ssa kuluttajien odotukset himmenivät kesällä, mutta ovat siitä pyrkineet jälleen ylöspäin.

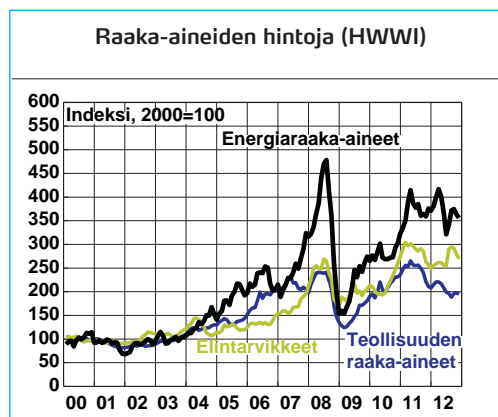
Inflaatio oli marraskuussa 2,2 %. Inflaatio on hidastunut jo viime vuoden puolivälistä lähtien, mutta nyt kuluttajahinnat alenivat myös edelliseen kuukauteen nähden. Kysyntäpaineet eivät nyt ole inflaatiota synnyttämässä, mutta kustannuspaineita voi olla. Palkkakustannukset ovat kasvaneet

meillä kilpailijamaita nopeammin, ja energian hinta on edelleen korkealla. Hinnat kuitenkin laskivat lokakuusta marraskuuhun 0,3 % polttonesteiden ja kiinteistöjen halpenemisen ansiosta.

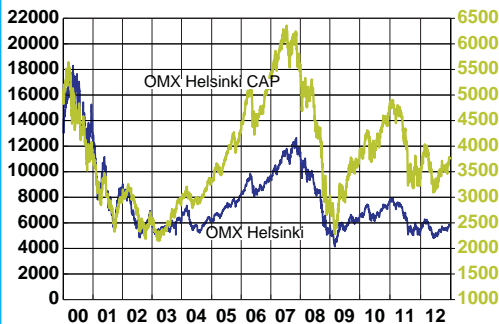
Energian hinnat ovat viime kuukausina hivenen laskeneet, mutta raakaöljyn euromääräinen hinta on edelleen lähes huipputasoa. Elintarvikeraaka-ainehinnat ovat pysyneet verrattain korkeina, vaikka teollisuuden raaka-aineet ovat halventuneet. Tässä asetelmassa kuvastuu elintarvikeraaka-aineiden energiakäytön lisääntyminen ja toisaalta maailman ja erityisesti Aasian kysynnän heikentyminen.

Yritysten kansainvälinen toimintaympäristö on muuttumassa ennakkoimattomalla tavalla. Talouden tuontorakenteet niin Suomessa kuin koko Euroopassa muovautuvat uudelleen markkinoiden osin näkymättömissäkin käsissä.

Murroksesta selvitääkseen Suomen on pysyttävä kilpailijamaiden, ennen muuta Saksan ja Ruotsin, vauhdissa. Nyt kilpailukyvyssä on jääty jälkeen. Molemmat maat ovat kyenneet pitämään viennistään paremmin kiinni vaikeassa markkinatilanteessa. Suomessa bkt hiipuu samaa vauhtia kuin euroalueella keskimäärin, mutta vienti paljon nopeammin.

Helsingin Pörssin kurssikehitys

Suomen yrityssektorin ja pörssin kannattavuus

* kattaa myös ulkomaantoiminnot
Lähde: Tilastokeskus, Suomen Icecapital, EK

Vuoden lopulla nousua

Pörssit ovat hieman jäljessä keväästä lukemista. Suomessa kehitys on ollut heikompaa kuin muualla, vaikkei vuosi meilläkään heikko ole ollut. Korkeiden ollessa alhaalla on pörssin ohella myös muiden sijoitusinstrumenttien, kuten jalometallien, hinnat pysyneet korkealla.

Helsingin pörssissä kansainvälisten konsernien toisen neljänneksen tulokset olivat vielä heikkoja, mutta kannattavuusennuste koheni hieman. Yhtiöiden yhteenlasketun nettotuloksen arvioidaan loppuvuoden aikana paranevan ja koko vuonna keskimääräinen nettotulos jäisi ennusteen mukaan samalle tasolle kuin vuonna 2011.

Metallien valmistuksessa konsernit ovat edelleen tappiollisia. Metsäteollisuudessa yhtiöt toimivat sinänsä kannattavasti, mutta nettotulos heikkeni edelleen toisella neljänneksellä. Konepajoilla meni muihin aloihin nähden hyvin. Pörssin pankkisektorin tuloskehitys on myös ollut hyvä.

Vaisu vientikysyntä on pudottanut pörssiyritysten kannattavuutta ja niiden toipuminen on myös ollut hitaampaa kuin Suomen yrityksillä keskimäärin. Tämä asetelma voi muuttua kotimarkkinoiden hiipuessa, minkä vuoksi myös kansallisen yrityssektorin kannattavuuteen ennustetaan heikennystä kuluvalle vuodelle.

Euro on vuoden lopulla vähän vahvistunut Suomen kannalta tärkeimpiin valuuttoihin nähden, historiallisesti tasoa voi luonnehtia keskimääräiseksi. Ruflan kurssi on pysynyt paikoillaan, mutta muuten kurssi on vahvistunut elokuusta lähtien jeniin, kruunuun, puntaan ja, ailahtellen, myös Sveitsin frangiinkin nähden.

Keskeiset ennusteluvut

Ennakkol. 2010-2011, Tilastokeskus / Ennusteet, ETLA: Suhdannekatsaus 2/2012, syyskuu

	Vuosi muutos, %			
	2011*	2012*	2013**	2014**
Bkt, volyymi.....	2,7	0,5	1,0	2,2
Teollisuus, volyymi (tuotos).....	3,5	-1,4	0,4	3,7
Vienti, volyymi.....	2,6	-1,1	2,7	4,1
Tuonti, volyymi.....	5,7	-1,3	1,3	3,4
Yksityinen kulutus, volyymi.....	2,5	1,1	0,6	1,3
Yksityiset investoinnit, volyymi.....	7,7	-2,0	-1,6	4,6
Kuluttajahinnat.....	3,4	2,9	2,9	1,8
Ansiotasoindeksi.....	2,7	3,3	2,9	2,8
Tasot ja asteet				
Työttömyysaste, %.....	7,8	7,7	8,0	7,7
Työllisyysaste, %.....	68,6	69,1	69,2	69,8
Vaihtotase, Mrd €.....	-2,2	-2,4	-0,8	0,2
EMU-ylijäämä, % BKT:sta.....	-0,6	-0,9	-0,6	-0,2

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki
Puhelin 09 420 20 • Faksi 09 4202 2299
www.ek.fi

Lisätietoja

Ekonomisti Juha Vartia
Puh. 09 4202 2603
etunimi.sukunimi@ek.fi